

digvis maa fordyre Jordens Erhvervelse for Landarbejderne, idet Renten af Kreditforeningslaanene maa sættes noget højere end den Rente, hvormed Staten vilde kunne have ladet sig nøje, om de nødvendige Laan — som oprindelig forudsat — i hele deres Udstrækning skulde udredes af Statskassen.

Denne Følge af Kreditforeningernes Benyttelse efter Planen har man anset det fornødent at afbøde, men ogsaa bortset herfra anser Flertallet det for nødvendigt, at der ydes Hjælp af Staten til Landarbejderne til Tilvejebringelse af Husmandslodderne, dels fordi det ikke kan antages, at det uden saadan Hjælp overhovedet vil lykkes at skabe flere Husmandsbrug, end der nu tilvejebringes paa almindelig Vis, dels fordi det maa anses for givet, at Hjælpen vil være en Betingelse for, at ubemidlede Landarbejdere, navnlig de nyværende gifte Arbejdere, — og disse antages det at være Kommissionens Opgave særlig at hjælpe — kunne komme i Besiddelse af Jord.

Flertallet er herved gaaet ud fra, at det, hvad formentlig erkendes fra alle Sider, stedse vil være forbundet med særlige Udgifter at etablere ny Husmandsbrug, saaledes at Erhvervelsen af et ældre Hus med Jord som Regel vil være billigere for Landarbejderen og derfor blive foretrukket af denne.

Disse særlige Udgifter er det, Flertallet vil søge at hjælpe Landarbejderen ud over ved den foreslaaede delvise Rentefrihed for Statslaanet; at man efter megen Overvejelse har valgt denne Form i Stedet for at foreslaa, at Staten straks ved Husets Oprettelse tilskylder et Beløb een Gang for alle, skyldes Dunst om at fordele Statens Hjælp over et længere Tidrum og derved sikre, at i alt Fald den første Gjer af Husmandslodden kommer til at sidde for en aarlig Afgift, der ikke vil overstige hans Kræfter.

Flertallet indrømmer, at Hjælpen vil fremtræde som en Gave til første Gjer, men man har ved en Bestemmelse om, at Rente- og Afdragsfriheden bortfalder en vis begrænset Tid efter Ejendommens Overdragelse til andre end Ejerenes Enke, Børn eller Svigerbørn, søgt at hindre Ejeren fra gennem Salg af Ejendommen at kapitalisere og indtage Gaven.

Som ovenfor bemærket, vil Mindretallet ogsaa give ubemidlede Landarbejdere Adgang til direkte Statshjælp til Erhvervelse af Husmandslodder, men Mindretallet vil kun yde Gaven som personlig Understøttelse til særlig kvalificerede Tynder og Arbejdere, medens Flertallet foreslaar at yde Hjælpen til alle Landarbejdere, som erhverve Jord efter Planen, i Erkendelse af, at Ny-Oprettelsen af de i Planen ommeldte Husmandslodder paa Grund af de dermed forbundne særlige Udgifter i alle Tilfælde bør støttes af Staten.

Efter Flertallets Mening er det langt at foretrække at have bestemte ensartede Regler, hvorefter Statens Tilskud fordeles mellem de Arbejdere, der opfylder Planens Bestemmelser, og som overhovedet efter Tilskuddets Størrelse kunne komme i Betragtning. Vel vil der ogsaa efter Flertallets Plan, naar der er mange Ansøgere, kunne blive Spørgsmaal om et Skøn over disse, men dette foretages af en og samme Myndighed for hver Amtskreds og angaar kun, hvem der ved den forestaaende Fordeling kan komme med og hvem ikke, hvormod alle, der tages med, stilles paa lige Vilkaar. Ved en Uddeling af Præmier til Arbejdere, der anses særlig kvalificerede, er der derimod Spørgsmaal om et Skøn af ganske anderledes vidtrækkende Omfang, og hvor samvittighedsfuldt end vedkommende Institution maatte søge at foretage Fordelingen, vil det dog vanskeligt kunne undgaaes, at Ulighed og Misnøje vil fremkomme, hvad man maa anse for meget væsentligt at undgaa.

Flertallet betragter den Kommissionen stillede Opgave som en Samsundsopgave af en saadan Betydning, at det kan forsvares at lade Staten yde den nødvendige direkte Hjælp til dens Løsning; man finder ikke, at man ved Afgørelsen af, hvorvidt der bør ydes saadan Hjælp til Landarbejderne, kan lade sig bestemme af det af Mindretallet anførte Hensyn til, at der, naar Hjælpen ydes, mulig fra andre Klasser i Samsundet vil opstaa Krav paa en lignende Understøttelse. Enhver Løsning af Opgaven, at tilvejebringe Jord til Landarbejdere paa gunstige Vilkaar, vil medføre, at flige Krav kunne fremkomme.

Ej heller kan Flertallet lægge afgørende Vægt paa Mindretallets Henvisning til den tidligere Arbejderkommissions Udtalelser eller til de Foranstaltninger, der i Udlandet ere trufne eller bragte i Forslag for at tilvejebringe Jord til Landarbejdere.

Naar Lovgivningsmagten overhovedet har taget Bestemmelse om Nedsættelse af en Landbot Kommission med den tidnævnte Opgave, ligger efter Flertallets Mening dert en Erkendelse af, at den Foranstaltning, der var Følgen — om end kun indirekte — af den i 1875 nedsatte Arbejderkommissions Virksomhed paa det heromhandlede Omraade, nemlig Oprettelsen af Husmands-Kreditforeningerne, ikke var udtømmende. Naar derved tilfattedes